
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

УДК 902:903

Матвієнко Л. В.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

У статті подається короткий екскурс в історію Миколаївщини. Визначаються основні етапи створення Миколаївської області та принципи її адміністративного поділу.

Ключові слова: Миколаївська область, Херсонська область, Одеська область.

На півдні України, у басейні нижньої течії Південного Бугу розміщується територія Миколаївської області. На заході вона межує із Одеською, на півночі – з Кіровоградською, на сході – з Херсонською і Дніпропетровською областями. На півдні омивається водами Чорного моря.

Протягом історичного минулого територія сучасної Миколаївської області зазнавала різноманітних адміністративно-територіальних змін. В давні часи цю територію елліни називали Великою Скіфією, потім – просто Скіфією, далі – Сарматією, інші народи називали вказану місцевість – Аланією, Хазарією, Руссю, Словенією, землею антів, державою печенігів, Куманією (землею половців). Турки називали її Озу, Оцу (Ак-су – біла вода), по назвою води у Дніпро-Бузькому лимані; запорожці включали ці землі до складу Інгульської паланки[1].

Надалі, з утворенням у 1764 р. Новоросійської губернії, а 14 лютого 1775 р., після Кучук-Кайнарджирського миру 1774 р., коли до Російської імперії відійшли землі по течії річки Південний Буг на заході – за наказом Г. Потьомкіна східна, південна та північна частина теперішньої Миколаївщини та землі поміж Бугом та Дніпром ввійшли до складу Новоросійської губернії.

Указом 8 жовтня 1802 р. Новоросійська губернія була поділена на три: Миколаївську, Катеринославську та Таврійську. Миколаївська губернія складалася із 4 повітів: Миколаївського, Єлизаветградського, Ольвіопольського

і Тираспольського. Вищезазначена губернія за наказом від 15 травня 1803 р. була названа – Херсонською. Всі населенні пункти теперішньої Миколаївської області до 1920 р. входили до складу Херсонської губернії.

В липні 1919 р. було прийнято рішення про розподіл Херсонської губернії на дві: Херсонську та Одеську. Проте, ця реформа не була здійснена, у зв'язку із наступом військ А. Денікіна. Після закінчення періоду денікінщини Всеукраїнським 28 січня 1920 р. прийняв постанову про розподіл Херсонської губернії. Центром губернії – став м. Миколаїв[2].

Миколаївська губернія існувала до весни 1923 р. На підставі декрету ВЦВК на засіданні від 7 березня 1923 р. колишній Миколаївський повіт отримав назву округу і ввійшов до складу Одеської губернії з центром у м. Одеса. Протягом 1923–1930 рр. територія Миколаївської області ділилася між Миколаївським, Первомайським, Одеським і Херсонським округами. У 1930 р. була проведена нова адміністративно-територіальна реформа. З 15 вересня 1930 р. на території України були ліквідовані округи. У 1932–1937 рр. Миколаївська область ввійшла до складу Одеської.

22 вересня 1937 р. ЦВК СРСР прийняв постанову про розукрупнення Харківської, Київської, Вінницької та Одеської областей[3]. Одеська область була поділена на Одеську і Миколаївську. До складу Миколаївської області увійшли три міста обласного підпорядкування – Миколаїв, Херсон і Кірово, а також 38 районів, у тому числі 29 районів зі складу Одеської області та 9 – зі складу Дніпропетровської[4].

В період тимчасової нацистської окупації територія Миколаївської області в її нинішніх межах була поділена між Німеччиною і Румунією. Західні райони були включені у Голтянський та Очаківський повіти румунського губернаторства Трансністрії, а райони, розташовані до сходу від р. Буг, увійшли до генеральних округів "Миколаїв" і "Таврія" Рейхскомісаріату "Україна".

Після визволення області від нацистської окупації в її адміністративно-територіальному поділі сталися такі зміни: згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 30 березня 1944 р. була створена Херсонська область, у зв'язку з чим зі складу Миколаївської області відійшли м. Херсон і 13 районів. Цим же

указом Миколаївській області були передані 5 районів Одеської області. На підставі Указу Президії Верховної Ради УРСР від 17 лютого 1954 р. до складу Миколаївської області ввійшли 5 районів Одеської області: Великоградіівський, Доманівський, Кривоозерський, Мостівський, Первомайський.

З 1954 р. Миколаївська область існує в сучасних межах. Вона включає: 19 адміністративних районів, 9 міст (Миколаїв, Баштанка, Вознесенськ, Новий Буг, Нова Одеса, Очаків, Первомайськ, Снігурівка, Южноукраїнськ, Очаків), 5 з яких обласного підпорядкування (Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ, Южноукраїнськ, Очаків), 17 селищ міського типу і 908 сільських населених пунктів [5].

Література

1. *Николаевщина. Краеведческий сборник.* Под ред.: В.М. Федоровского и А.В. Кокорева. Николаев, 1926. С. 1-2.
2. *Справочник по истории административно-территориальных изменений на Николаевщине.* 1963. – 170 с.;
3. *Миколаївщина в новітній історії. 70-річчю утворення Миколаївської області присвячується.* – Миколаїв: Вид-во ПП Шамрай, 2007. – 280 с. С. 98;
4. *Реабілітовані історією. У 27 томах. Миколаївська область. Книга 1.* – Київ-Миколаїв: Світогляд, 2005. – 870 с. С. 857-861;
5. *Яцунська О.О.* Миколаїв від перебудови до незалежності: історико-політичний аналіз. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Миколаїв, 2007. – 296 с., 48 с. іл. С. 5-9.

Matvienko L. The History of Mykolayiv Region

The article gives a brief excursion into the history of Mykolayiv. The basic stages of Mykolayiv region and principles of its administrative division are defined.

Key words: *Mykolaiv region, Kherson region, Odessa region.*